

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA.

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS.
*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Mercurii decimâ
mensis Maii, Anno Domini M. DCC. XLVII.*

M. THOMA-BERNARDO BERTRAND,
Doctore Medico, Præside.

An Alvis asstrictioribus Medicina in alimento, & blandâ catharsi?

I.

ULLUM viscus impunè obstruitur. Viscera obnoxia magis obstructioni sunt Abdominis tot incernicula, quæ peritonæum ambit. Alimentis, solidis liquidisque, ingluvie sæpius incoctis, alvo congeritur crassior spissiorvè materies cujus eò periculosior, quò contumacior, collectio. Illa, vel est per se morbus, vel plurimorum sæpe morborum causa princeps. Reverà ventris infimi segnities, omnium est confusio. Liqueat indè asstrictiores alvo minus sanam vitam degere, nisi artis Medicæ curâ & studio liberentur. Si namque per plures restitant alvo dies excernenda, in globulos ipsa indurescunt; retenti diutius humores excrementitii plerumquè vitiantur: bilis præsertim excandescit; fibra ipsa, tensa nimis inflammatur rumpiturvè. Hinc prolapsus ani, uteri, vesicæ, omenti, intestinorum: Insuper suscidè-que dejectio, deliria, motus spasmodici, & gangræna præceps, lentave, atque scorbutus. Interceptis meatibus, haud raro, & interdum absque morâ,

A

cæcis carpitur ignibus animalis æconomia, & ità pervertitur, ut mors quandòque præceps.

I I.

AL VUS astrictior maximè torquet biliosos atrabilariosque, & eos; quorum humores & sanguinem perussere vigilæ juges; Alea; labor improbus; nimia corporis exercitatio, aut segnities; vehementiora animi pathemata; intentiores ingenii labores; vinum meracius; liquor ardens; cibus ipse, vel alienus qualitate, vel quantitate nimius, vel præcipiti inordinatoque ingestus modo; & simillima. Horum sanè corporum maxima cautio, diligensque cura habenda est. Caveatur ab iis, qui astrictiores alvo sunt, licèt ex intervallis alioquin sese benè habeant, ne temerè tentent obstructam alvum illicò ciere purgantibus. In promptu causa est. Præpostero cathartico, negatà omni vià, in furias agitur bilis, humores eferi ubique divagantur, incallescunt viscera, & torrentur, præcepsque premit inflammatio per corpus universum, & quandòque immedicabilis. Priusquam igitur purgantibus laxetur venter imus astrictus nimis; crassus diluendus humor, laxanda fibra, acerrimus calor temperandus, aperienda sensim ad excretionem via. Eò debet spectare Medici prudentia, ut prius constet de tutelâ partium, quàm de humoris noxii expulsione, tunc ferè semper intempestivâ. Quisquis ideò medicinam facere tentat catharticum, caveat ille, ne aut quoddam viscus nobile, aut corpus deterat universum, dum ipsum cupit expurgare sordibus. Quapropter, nec sanis nec ægrotantibus, nisi prius adhibitis cautionibus maximis, purgatio seu catharsis præscribi debet. Quàm pessimè ideò consulunt alvis astrictioribus, præsertim incipiente morbo, qui cathartici inconsultiùs utuntur! Sequitur quandòque, & illicò, aut mortis timor, aut mors ipsa. Qui dubitaverit hæc de Medicâ observatione, is Medicam se probat nescire proxim. Corpus namque si purgare volueris, prius fluidum sit; axioma vetus & naturæ consonium.

I I I.

OPERANDI modo cathartica seu purgantia, vehementia, mediocria, blanda, dici solent: sed habitâ ratione ægrotantis & occasionis in morbo, leviora quandòque vehementiorum, & quandòque vehementiora leviorum, agendi modos habent. Indè artis scientia & sapientia Medici, ex meditatâ prudentique occasione requiruntur. Profectò, præmissis ritè præmittendis, ubi primùm subtilissimæ purgantium particulae penetrant intus, tunc spiculis salinis sese altius insigentibus, humores incipiunt solvere, solidaque vellicare partes. Quæ prius ventriculo, scilicèt ejus membranis adhærent salia, vomitum sæpius excitant; sed mixta exin sanguini, jam fusa liquataque magis salia, peristalticum canalis intestinalis accelerant motum, quo tunc, datâ viâ, facilis alvi sit excretio. Id probatur in iis, qui ad umbilicum, emplastrorum admotione purgantium, aut cathartorum aspectu odoratuvè solo, aut decubitu cum purgatis, qui ità, inquam, copiose purgantur alvo. Ratio hæc est; sola natura tunc dux est, & viæ patent. At in quibus nimis tensa fibra est, minimèque fluidus humor: tunc in illis cuncta renitentur, illi nedùm laxentur, constriunguntur imò cathartici, quæ fibras

3

coarctant, eorum salibus magis magisque infixis. Noscatur ergò priùs propria uniuscujusque individui temperatio. Liquet indè, purgandi modum, & occasionem, non ex arbitrio, sed ex Medicâ & eruditâ observatione deduci; idèque cathartism formulam non esse plebeiam. Idcirco antequàm ex Medici præscripto, in alvis astrictioribus, præsertim incipiente morbo, purgetur humor; humoris natura sit fluida, mollisque fibra & flexilis. Hæc præter, naturæ indicantis significatio, opportunitas, cathartici indoles modusque, singula id genus, locum teneant sortita sapientèr. His nisi observatis cognitisque diligentissimè circumstantiis, nisque benè præparato priùs corpore, omne purgans ex abrupto, præsertim alvis astrictioribus, periculosum est.

I V.

CIBUS primò debet eligi, qui, succos corporis sensim diluendo crafiores, validiorumque temperando fibrarum intestina componentium texturam, emolliat. Hæc duo segnioris alvi causæ sunt. Cibi idè electi sint, qui benè digesti, faciliùs distribuantur. Ingeritur namque facillimè: at non ità faciliè digeritur, in quo tamèn princeps opus sanitatis. Petuntur alimenta ex frugibus, herbis, fructibus, animalibus, nunquàm aut rarè è mineralibus, nisi spiritus sulphuris, aut vitrioli, ad gratam aciditatem cum aquâ & saccharo, pro potu. Maximi igitur momenti atque ponderis est alimentorum electio, quâ, convenientiori substantiâ, nutritio ità perficiatur, ut, quidquid effluit corpore, analogiâ refarciatur similiori. Homines primi, alimento, quale sese offerebat ex naturæ penu, oleribus, fructibus, & simillimis, utebantur. Simpliciter ità primùm, artem exin sunt secuti, undè graviora, non salubriora in posterum persecuti sint, tùm cibo, tùmque potu. At cibus laudabilis est, quisquis Euechymus, seu boni succi; Eueptus, seu facilis coctu; mediocris consistentiâ; stomacho non gravis; pauci excrementi; qui explendæ tùm fami, tùm siti satis est; qui salubritèr nutrit. Ejus generis sunt ex cerealibus, plantis, piscibus, saxatilibus, alimenta: Quæ ex animalibus, non tam salubria sunt; licèt usitatiora. Juscula carniùm qui præscribunt in acutis, expugnando morbo ii non adeò student, quàm sustentandis viribus ægrotantis, à quo tenuissima tunc requiritur diætæ. Ipso facto tenuioris substantiæ alimenta fanis etiàm salubriora sunt: masticata diù, in ventriculo indè digesta magis, flexuosos intestinorum tubulos subeunt commodiùs. Ità glandularum succi benigniùs exprimuntur, immisceantur exactiùs, faciliùsque præparatur secum egestio, à bile præsertim fluidâ, quæ excrementorum alvi naturale incitamentum est. At si sit impar adhuc talis victûs ratio, sique pertinaciter sileat alvus astrictior; tunc *εκκατηρτικα*, seu blandè purgantia cathartica ex usu sapientèr præscripto esse debent.

V.

ASTRICTIORI igitur qui alvo sunt, attendant tùm alimentis, tùm purgantibus morbo maximè appropriatis, quæ socias mutuasque ad evacuationem alvi vias præbere possunt. Iis sit in alimento medicamentum. Hos alant herbæ olitariae, cichoria, lactuca, spinacia: fructus molles & aequi, fraga, ficus, cerasa, melones, mala persica, uvæ, pyra, miria poma, cru-

da coëctaque: id genus, ut mel Narbonense, cum pane secalino; ut cerevisia levis, hordeata, acidulæ potiones, & simillima pro anni variâ tempestate. Jejuno ventriculo hos illosvè fructus edant manè & maturos; absque vino, sine aut cum pane, superbibant aquam, qualem natura fundit, & limpidam. Itèmplerisque aquæ potus saluberrimus est, manè si statim à somno per cyathos hauriatur. Acetaria prandio aut cœnâ, cum pauco sale & aceto, sed oleo copiosiori condita comedant ex herbis, non aromaticis, sed refrigerantibus: vino parcant, aut utantur aquâ multâ diluto. Semel, aut rarò bis in die, carnibus vescantur simplicissimis, quæ faciliè concoquantur: salsamenta, condimenta, liquoresque fugiant ardentes. Hæc singula, palato grata licèt; morborum frequentius irritamenta sunt, sanitati ferè sempèr noxia. Hæc illaque, & similia vitentur, integræ si consulatur valetudini. Præter hæc, esatum illud non aspernandum est: manè coge, serò tenta: ita quandòque & sponte laxatur venter infimus ex assuetudine. At si tali ratione victus nondum subducitur, saltè paratur alvus ad excretionem; & tunc Catharsis, (res in medendi arte frequens, sed, ut dictum jam est, Medicâ omni observatione digna) instituenda est. Sic ergò paratis tandè viis, blandè purgantia mox ante cibum deglutita, minimè molestam alvinæ regionis sollicitant ductionem. Id prius constat à nutricibus, pro purgandis earum pusionibus ipsos lactando, si prius deglutierint nutrices aliquod & molle catharticum. Probatum idem in ætate provectis, adultis scilicèt senibusque, Cassiâ vulgò coctâ serò ante cœnam: Rhei pulvere in ossâ, mox antè prandium: mitioribus id genus catharticis simplicibus compositivè, aquam super bibendo. Quidni, & enemata pssim, & balnea, & sanguinis extractio, si præmitti necesse sit? De iis & singulis judicet, qui Medicus est. Ex effectu, blandè purgantia alimentis sic intermixta, per aliquot plùs minùsvè dies ex observatione Medicâ, majori minorivè assumpta dosi, absque ullâ ferè ventris infimi confusione, nutriendo paritèr & medendo prospiciunt sanitati. Interpositis reverà partibus aqueis, quas refrigerans victus ratio benignè sufficit, ineptiores motui moleculæ crassis viscidisque salium & sulphurum particulis graves, blandè catharticoꝝ interventu diluuntur, & dilutæ dimoventur ab invicem. Emollitis interim fibris, consonæ oscillationes temperantur; peristalticus ventriculi & intestinorum regitur motus; sensimque tollitur humoris lentor & spissitudo, quæ tot tantaquæ, & adeò funestè movent. Sic eidem scopo concurrentibus singulis, tunc aut numquàm dulcis balsamicque chyli rivis venter imus ex naturæ votis irrigatur: alibilis succi benignitate mitescit humorum feritas: ulta crassiorvè bilis, cathartico liquata levi, faciliùs fluit; alvi feces excretioni maturæ commodius excernuntur; & dùm blandè laxatur alvus, præclara mentis corporisque valetudo viget, & morborum præcaveatur Ilias.

Ergo Alvis affricillioribus Medicina in alimento & blandâ catharfi.

Proponebat Parisiis BERNARDUS-NICOLAUS BERTRAND,
Parisinus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
A. R. S. H. 1747, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1747.